

Vattentjänstplan för Sorsele kommun

Dokumenttyp: Plan

Dokumentnamn: Vattentjänstplan för Sorsele kommun

Beslutat datum: 2024-03-11 § 22

Gäller från datum: 2024-03-13

Beslutat av: Kommunfullmäktige

Ansvarig: Elin Bergarp

Diarienummer: 2023/351-303

Dokumentinformation: [Klicka eller tryck här för att ange text.](#)

Foton: Maria Broger.

Ordlista

Allmän VA-anläggning	En kommunal anläggning (till exempel vattenverk, ledningar, pumpstationer och avloppsreningsverk) med vilken kommunen tillhandahåller vatten och avlopp (VA).
Avloppsvatten	Samlingsnamn för spillvatten och dagvatten
Dagvatten	Med dagvatten avses tillfälliga flöden av exempelvis regnvatten, smältvatten, spolvatten och framträngande grundvatten.
Dricksvatten	Vatten som används för dryck, matlagning och hygien. Det vatten som kommunen tillhandahåller till abonnenter med allmän vattenförsörjning är dricksvatten. Dricksvatten är ett livsmedel.
Lagen om allmänna vattentjänster	Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV). En lag som reglerar kommunens ansvar att ordna vattentjänster (vatten, spillvatten och dagvatten) för sina invånare.
Skyfall	Stora mängder nederbörd på kort tid, enligt SMHI minst 50 mm på en timme eller minst 1 mm på en minut.
Spillvatten	Förbrukat eller förorenat vatten från hushåll och industrier. I ett hushåll kan det vara vatten från toaletter, bad, disk och tvätt. Spillvatten måste renas innan det släpps ut.
Vattenförekomst	Sjö, vattendrag, grundvattenmagasin eller havsområde av en viss storlek. Dessa omfattas av krav på vattenkvalitet enligt EU:s vattendirektiv.
Vattentjänster	Är ett samlingsbegrepp för vattenförsörjning (dricksvatten) och avledning av avloppsvatten (spillvatten, dagvatten). Allmänna vattentjänster innebär att det är kommunen som ordnar vatten och avlopp.
Verksamhetsområde	Ett geografiskt avgränsat område inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän VA-anläggning.

Innehåll

1. Inledning	5
1.1 Vattentjänstplanen uppfyller lagkrav.....	5
2. Koppling till andra styrdokument	6
2.1 Översiktsplan 2030.....	6
2.2 Regional vattenförsörjningsplan	6
2.3 Vattenförvaltningen	7
3. Vatten och avlopp i Sorsele kommun	8
3.1 Verksamhetsområde för vatten och avlopp	8
3.2 Dricksvatten	9
3.3 Spillvatten och dagvatten.....	10
3.4 Ledningsnät.....	11
3.5 Fastigheter utan allmänt VA	11
4. Skyfallspåverkan på allmänna VA-anläggningar	11
4.1 Bräddning av spillvatten	12
4.2 Översvämning vid VA-anläggningar	12
4.3 Katastrofplan för höga flöden	13
5. Utveckling av den allmänna VA-anläggningen	14
5.1 VA-investeringar	15
6. Miljöbedömning.....	16
7. Referenser	17

Bilaga 1 – undersökning av betydande miljöpåverkan

1. Inledning

Denna vattentjänstplan beskriver översiktligt Sorsele kommuns långsiktiga planering för VA (vattenförsörjning och avloppshantering). Fokus ligger på utvecklingen de kommande 12 åren. Planen vänder sig till invånare i Sorsele kommun.

Vattentjänstplanen är inte bindande. Det innebär att åtgärder och prioriteringar i planen kan ändras om förutsättningarna för att genomföra dem förändras. VA-planeringen går hand i hand med samhällsplaneringen. Om planerna för kommunens utveckling förändras kommer det att påverka vattentjänstplanen.

Vattentjänstplanen har upprättats med konsultstöd av Tyréns i nära samverkan med Sorsele kommun. Samråd har skett med Länsstyrelsen i Västerbottens län och kommunens invånare. Efter inarbetande av synpunkter har vattentjänstplanen beslutats av kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktige ska minst vart fjärde år pröva om vattentjänstplanen är aktuell med hänsyn till behovet av allmänna vattentjänster.

1.1 Vattentjänstplanen uppfyller lagkrav

Den 1 januari 2023 infördes krav på att alla kommuner ska ta fram en långsiktig plan för vattenförsörjning och avloppshantering inom kommunen. Planen kallas vattentjänstplan och kravet infördes i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster.

En vattentjänstplan ska innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. Planen ska ange vilka områden som kan komma att anslutas till kommunalt vatten och avlopp. Planen ska också beskriva vilka åtgärder som planeras på ledningsnätet och i andra anläggningar för att försörjningen till befintliga områden ska fungera långsiktigt.

Vattentjänstplanen ska också innehålla kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid skyfall, både med tanke på översvämningsrisk och ökad belastning.

2. Koppling till andra styrdokument

2.1 Översiktsplan 2030

Kommunen ansvarar för planering av hur mark och vatten ska användas. Det innebär bland annat att planera för var ny bebyggelse ska tillkomma och vilka områden som inte ska exploateras. Sorsele kommuns gällande översiktsplan antogs 2018-09-23, efter ett arbete som påbörjades 2016, och sträcker sig till år 2030 (Sorsele kommun, 2018).

Mer än hälften av kommunens yta ligger inom Vindelfjällens naturreservat och stora delar av kommunen omfattas också av olika typer av riksintressen. Detta präglar hur kommunen kan utvecklas. I översiktsplanen förespråkas utveckling främst i serviceorterna Sorsele, Ammarnäs, Blattnicksele och Gargnäs. I översiktsplanen utpekas inte några speciella områden för ny bebyggelse eller verksamheter.

Översiktsplanen beskriver förutsättningar för vatten och avlopp och omfattar en riskbedömning för VA i relation till bland annat vattenkvalitet och översvämning längs Vindelälven. I Översiktsplanen anges också tre övergripande målsättningar för vatten och avlopp i Sorsele kommun. De är att inom givna ekonomiska ramar:

- bibehålla dagens goda status på det kommunala dricksvattnet,
- se till att viktiga dricksvattentillgångar inte påverkas negativt, samt
- förbättra kretsloppsanpassningen i avlopps- och slamhanteringen.

För att uppnå detta ska kommunen bland annat arbeta med kontinuerligt underhåll och förnyelse av vatten- och avloppsanläggningar och se över och revidera vattenskyddsområden för att säkra grundvattentillgångarna (Sorsele kommun, 2018).

2.2 Regional vattenförsörjningsplan

Den regionala vattenförsörjningsplanen för Västerbottens län beslutades 2021 och är en revidering av den plan som utarbetades under 2012 i samverkan med länets kommuner. Inför revideringen gjordes enkätutskick till alla länets kommuner, med frågor om vattenbehov, tillväxt, prioritering av vattenresurser med mera. I planen nämns att besöksnäring och fritidsboende i fjällområdena planeras att öka.

I planen pekas tre vattenresurser i Sorsele kommun ut som regionalt prioriterade: grundvattentäkterna Idbäcksheden och Östra Laisheden samt den förbipasserande sträckan av Vindelälven (vattentäkten Storvindeln) (Länsstyrelsen Västerbotten, 2021).

2.3 Vattenförvaltningen

Vattenförvaltningen är ett samlingsbegrepp för arbetet med att förbättra statusen i sjöar, vattendrag, grundvatten och kustvatten. Arbetet grundar sig på EU:s vattendirektiv och samordnas i Sverige av fem Vattenmyndigheter, där Sorsele kommun tillhör Vattenmyndigheten Norra Östersjön. Vattenförvaltningen syftar till att förbättra tillståndet i våra vatten och att bevara dem för framtiden. Inom ramen för arbetet beskriver vattenmyndigheterna nuvarande status på kemiska och ekologiska¹ parametrar i vattenförekomsterna. De sätter också upp mål för dessa parametrar som kallas miljökvalitetsnormer. Kommunernas arbete med vattenförsörjning och avloppshantering kan ha tydlig påverkan på detta arbete och därmed även kommunens vattentjänstplan.

Den kemiska statusen² är god i de flesta ytvattenförekomsterna i Sorsele kommun. Delar av Juktåsystemet är dock tydligt kemiskt påverkade genom metallutsläpp från den nedlagda gruvan i Blaiken. Vid en inventering av förorenade områden i Västerbotten identifierades en brandövningsplats norr om Sorsele tätort som ett potentiellt riskobjekt. Ytterligare utredningar har inte gjorts men det kan finnas risk för förhöjda halter av PFOS³ i vattenförekomsten Vindelälven (MS_CD: WA99873226) då brandövningsplatsen ligger nära denna. Brandövningsplatsen ligger dock nedströms vattentäkten för Sorsele tätort.

God ekologisk status uppnås i de flesta vatten i kommunen om man utesluter påverkan från befintlig vattenkraft, som bland annat ger Storjuktan och Juktån otillfredsställande ekologisk potential.

Sjöar och vattendrag i kommunen bedöms generellt inte vara påverkade av till exempel övergödning eller försurning (Sorsele kommun, 2018) (VISS, 2023).

---

¹ För sjöar och vattendrag beskrivs ekologisk status. För grundvatten beskrivs istället kvantitativ status.

² Det gäller kemisk status när man bortser från överallt överskridande ämnen. Samtliga vattenförekomster i Sverige har sämre än god status om kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter tas med i bedömningen. Dessa ämnen sprids främst via atmosfäriskt nedfall som är svårt att påverka. För att kunna belysa andra kemiska problem finns därför en statusklassning utan dessa ämnen.

³ Perfluorooctanesulfonsyra är den fullständiga termen för PFOS, en mycket svårnedbrytbar och hälsofarlig kemisk förening som ofta förekommer i vatten som förorenats av exempelvis brandsläckningsskum.

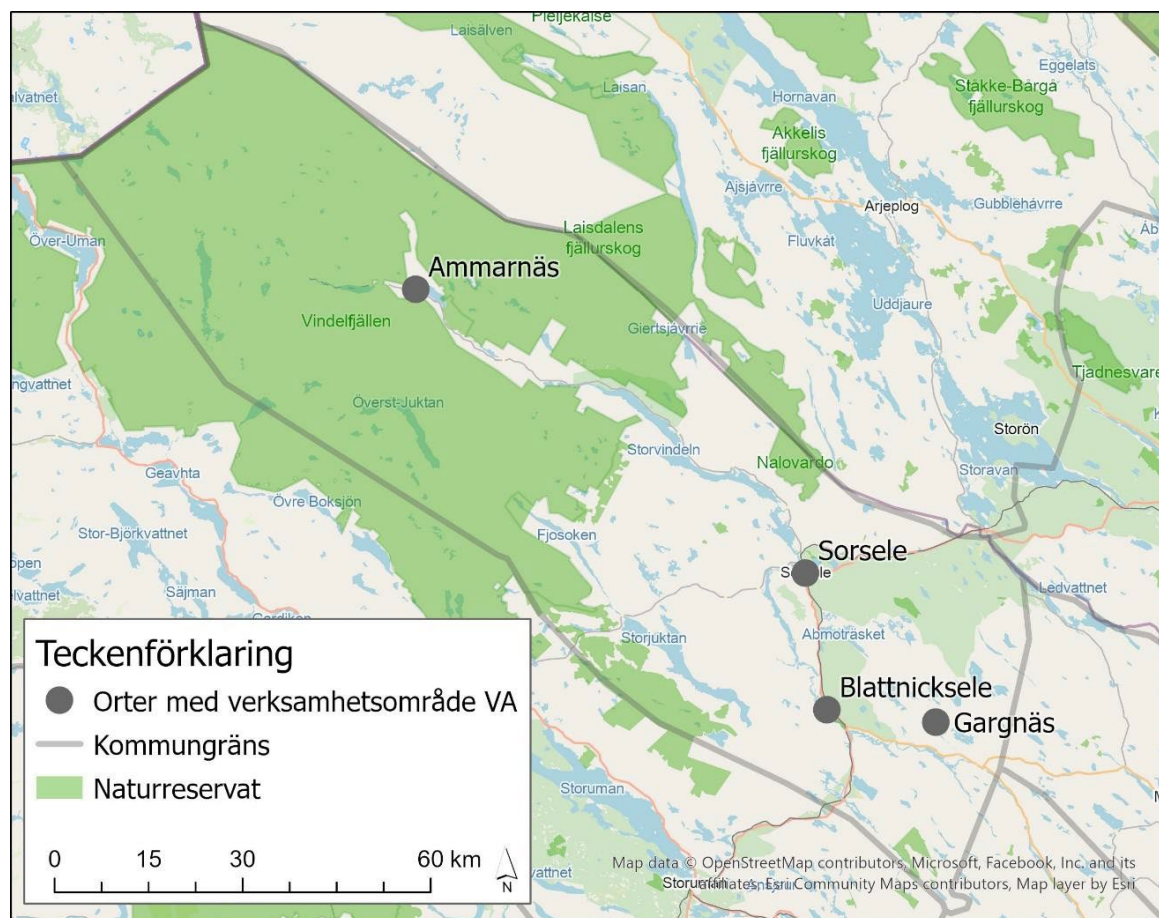
3. Vatten och avlopp i Sorsele kommun

Försörjningen av vatten och hanteringen av avloppsvatten kan antingen lösas genom att en fastighet har egen brunn och eget avlopp, gemensamt vatten och avlopp med grannar eller att kommunen förser fastigheten med vatten och avlopp. När kommunen förser en fastighet med vatten och avlopp är fastigheten ansluten till den allmänna VA-anläggningen. Privata eller samägda brunnar och avlopp kallas för enskilda anläggningar.

3.1 Verksamhetsområde för vatten och avlopp

Verksamhetsområde är ett område beslutat av kommunfullmäktige där kommunen tillhandahåller allmänt VA. Verksamhetsområden kan inrättas för var och en av de tre vattentjänsterna dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Inom verksamhetsområden tillgodoser kommunen den aktuella vattentjänsten genom allmänna VA-anläggningar.

I Sorsele kommun har ca 1 600 personer, ungefär två tredjedelar av kommuninvånarna, tillgång till allmänt VA. Verksamhetsområden för allmänt VA finns i Ammarnäs, Blattnicksele, Gargnäs och Sorsele samhälle.

Figur 1 Orter där det finns verksamhetsområde för allmänt VA, Sorsele kommun.

Kommunen tog fram en verksamhetsplan VA 2017-2020 (Sorsele kommun, 2017). Där beskrivs mål för verksamheten och åtgärdsbehov för att nå målen. Även om år 2020 har passerat är vissa av åtgärderna ännu relevanta och beskrivs i denna vattentjänstplan. Som en del i verksamhetsplan VA tog kommunen även fram en nödvattenplan som beskriver hur försörjning med dricksvatten sker vid ett avbrott i ordinarie försörjning. Nödvatten är dricksvatten som vid en nödsituation levereras i tankar i stället för i kranen.

Vattenverken och avloppsreningsverken i Sorsele kommun är byggda på 1960- och 70-talet. Även stora delar av ledningsnätet är utbyggt under denna tid.

Befolkningsminskningen sedan dess gör att VA-anläggningarna i många delar av kommunen idag har större kapacitet än vad som behövs.

Ammarnäs är en turistort med stora säsongsvariationer i befolkningens mängd. Högsäsong för turismen är från sportlovsveckorna fram till maj. Under högsäsong är belastningen på VA-anläggningarna i perioder mer än dubbelt så hög som under lågsäsong. Kapaciteten i anläggningarna i Ammarnäs är trots detta god tack vare att de dimensionerats för befolkningens mängd under 1970-talet. Vattenförsörjningen kan dock bli ansträngd om det uppstår vattenläckor under högsäsong.

På grund av begränsade resurser har Sorsele kommun sedan verksamhetsplanen 2017 inte tagit fram strategiska planer för underhåll och förnyelse av den allmänna VA-anläggningen. Sorsele kommun har ambitionen att framöver arbeta mer långsiktigt och strategiskt. Som ett första steg i detta planerar kommunen att ta fram en VA-plan under 2024. En VA-plan är ett internt dokument för långsiktig verksamhetsplanering av kommunens arbete med VA. Den beskriver fler och mer detaljerade åtgärder än denna vattentjänstplan som riktar sig till allmänheten. VA-planen används av tjänstemän i kommunens organisation. Genom att ha en långsiktig VA-plan finns det goda möjligheter att planera investeringar och kostnader långsiktigt.

3.2 Dricksvatten

Dricksvattenförsörjningen i Sorsele kommun baseras på grundvatten. I kommunen finns fyra allmänna vattentäkter med tillhörande vattenverk i Ammarnäs, Blattnicksele, Gargnäs och Sorsele tätort. Alla fyra vattentäkter har vattenskyddsområden som är till för att skydda vattentäkterna från förorening så att de kan nyttjas långsiktigt.

Vattenskyddsområdena med föreskrifter togs fram under 1990-talet.

Vattenverken är anlagda på 1960- och 1970-talet. Gargnäs vattenverk kommer att renoveras under 2025 för att förbättra reningsprocesserna. Kommunen ska även se över behovet av att borra en ny brunn i Gargnäs för att få råvatten av bättre kvalitet.

Under 2023 skedde en incident då bakterier påträffades i dricksvattnet i Blattnicksele. Kommunen rengjorde råvattenbrunnarna, vattenverkets filter och spolade ledningsnätet för att få bort föroreningen. Åtgärderna fick önskad effekt så att bakterierna försvann. Kommunen kommer även att installera UV-ljus på samtliga vattenverk för att minska risken för att mikrobiologisk förorening når vattenkonsumenter.

3.3 Spillvatten och dagvatten

Sorsele kommun har fyra allmänna avloppsreningsverk, belägna i samma orter som vattenverken. Samtliga dessa reningsverk är från 1970-talet.

Sorsele kommun har deltagit i ett storskaligt projekt om att minska mängden läkemedelsrester från avloppsreningsverk. Naturvårdsverket beviljade kommunen medel för ett pilotförsök med läkemedelsrening på avloppsreningsverket i Sorsele. Projektet slutredovisades i juni 2023. Försöket visade att ozonering i kombination med kolfiltrering effektivt minskade mängden läkemedelsrester i utgående avloppsvatten (Mellifiq, 2021). För att nå full effekt behöver dock anläggningen anpassas bättre till ett kallt klimat. Kommunen har beslutat att reningsprocessen i Sorseles reningsverk på sikt ska kompletteras med läkemedelsrening.

Kommunen har investerat i mobila generatorer för att kunna försörja pumpstationer med reservkraft vid elavbrott. Detta är en viktig åtgärd för att hantera höga flöden i älven, se kapitel 4.

Under 2023 förbereddes även dagvattenpumpstationerna på Sorseleholmen för att kunna försörjas genom mobila generatorer. Åtgärderna var en följd av att kommunen uppdagat en risk att vatten flödar bakvägen i systemet vid höga flöden om pumparna stannar. För att säkerställa att pumpningen kan ske även vid ett strömavbrott förbereddes pumpstationerna för att möjliggöra inkoppling av reservkraft.

I de fyra orterna som har allmän VA finns också dagvattenledningar. Sammanlagt finns ca 16 km dagvattenledningar i kommunen och de är till största delen gjorda av betong. Även dagvattenledningarna är i behov av förnyelse då de flesta anlades på 1970–80 talet.

3.4 Ledningsnät

Den största delen av dricksvattenledningsnätet i Sorsele kommun anlades mellan 1950-talet och 1990-talet. Under åren har ledningsnätet byggts ut och är nu totalt ca 10,2 mil långt. Dricksvattenledningar står för ungefär hälften av detta. Underhåll och förnyelse på dricksvattenledningsnätet består mestadels av att laga akuta vattenläckor. Under ett normalår inträffar två till fem vattenläckor, där varje läcka kostar ca 50 000 kronor att åtgärda.

I Sorsele kommun är dag- och spillvattennäten helt separerade. I kommunen finns ca 3,7 mil spillvattenledningar. Dessa består till största del av betong. Bristfälliga tätningar i betongledningarnas skarvar ger problem med inläckage.

Dagvatten från till exempel gator och parkeringar samt dräneringsvatten från husgrunder avleds i dagvattenledningar. Dagvattnet renas inte utan leds direkt till diken och vattendrag.

Sorsele kommun planerar att systematisera sitt arbete med underhåll och förnyelse av ledningsnätet genom att ta fram en spolplan för dricksvatten- respektive spillvattennätet samt en plan för ventilbyten.

3.5 Fastigheter utan allmänt VA

Utanför verksamhetsområde för allmänt VA är det fastighetsägaren som ansvarar för sin vattenförsörjning och avloppshantering. I vissa fall har fastighetsägare gått ihop och bildat VA-föreningar som gemensamt försörjer fastigheterna med vatten eller avlopp.

I Sorsele kommun har ungefär en tredjedel av kommunens 2 400 invånare (år 2022) enskilt vatten året om, motsvarande drygt 800 personer. Ett stort antal fritidshus som bebos säsongsvis och som ägs av invånare från andra kommuner tillkommer. Det finns generellt goda förutsättningar för att anlägga enskilda avlopp i kommunen. Undantaget är vissa områden kring Ammarnäs där det på grund av yttlig berggrund är svårt att anlägga infiltrationsanläggningar. Här används i vissa fall slutna tankar för hushållspillvattnet.

4. Skyfallspåverkan på allmänna VA-anläggningar

Skyfall definieras, enligt SMHI, som ett kraftigt regn då det faller minst 50 millimeter på en timme eller minst 1 millimeter på en minut. Ledningsnätet kan inte ta emot de stora vattenmängder som uppstår vid kraftigare regn och skyfall.

Vid skyfall går dagvattenledningarna fulla och marken blir vattenmättad vilket leder till att avrinningen sker på markytan istället. Om det inte finns rinnvägar för vattnet eller ytor som kan tillåtas att översvämmas riskerar byggnader och vägar översvämmas istället.

Skyfall berör oftast relativt små geografiska områden och ställer ofta till problem i stadsmiljöer med tät bebyggelse och stora hårdgjorda ytor där vatten avrinner snabbt.

I Sorsele kommun är det kraftiga regn som ger höga flöden i Vindelälven som är den stora utmaningen att hantera.

4.1 Bräddning av spillvatten

Bräddning är en nödlösning som är inbyggd i ledningsnätet och som innebär att spillvatten vid extrema flöden eller stopp i ledningarna kan släppas ut till mottagande vattendrag för att skydda fastigheter från skada. Skyfall kan orsaka så stora flöden att bräddning sker. Även vid strömavbrott och liknande händelser kan utsläpp ske av orenat spillvatten.

Risken för onödig bräddning minskas bland annat genom att minska inläckage och genomföra underhåll vid pumpstationerna för att säkerställa deras funktion. Som beskrivits tidigare i planen arbetar kommunen med att systematisera sitt arbete med underhåll och förnyelse.

4.2 Översvämning vid VA-anläggningar

För bedömning av skyfallspåverkan på allmänna VA-anläggningar analyseras anläggningarna utifrån Länsstyrelsens skyfallskartering för Sorsele tätort. I analysen används skyfallskarteringen för 100-årsregn (Geodataportalen, 2023). Det finns inga andra skyfallskarteringar av kommunen.

För att bedöma om VA-anläggningarna påverkas eller ej har deras placering jämförts med förväntat vattendjup vid skyfall enligt skyfallskarteringen. En anläggnings funktion antas påverkas om den ligger i eller i anslutning till ett område där det maximala vattendjupet efter skyfall blir över en decimeter. Detta är en första översiktlig bedömning. Inga av VA-anläggningarna i Sorsele tätort ligger där vattendjupet överstiger en decimeter vid 100-årsregn enligt skyfallskarteringen.

Utöver VA-anläggningarna i Sorsele tätort finns även anläggningar i Ammarnäs, Blattniksele och Gargnäs. I dessa orter finns ingen skyfallskartering i dagsläget.

Enligt MSB:s översvämningskartor översvämmas stora delar av Ammarnäs, Gargnäs och Sorsele tätort vid beräknat högsta flöde i Vindelälven. Samtliga VA-anläggningar i Sorsele kommun har dock placerats för att inte översvämmas vid höga flöden i älvarna. Därav är många anläggningar redan idag placerade så att de inte heller översvämmas vid skyfall.

4.3 Katastrofplan för höga flöden

Kommunen har tagit fram en katastrofplan för höga flöden i Vindelälven (Sorsele kommun, 1996). Planen omfattar orterna Sorsele, Ammarnäs, Blattnicksele och Gargnäs. I den beskrivs hur olika VA-anläggningar riskerar att påverkas samt hur dessa ska hanteras i akuta skeden.

Katastrofplanen togs fram efter en händelse 1995 med höga flöden i älven. I planen ges förslag på akuta åtgärder för att hantera översvämningsarna och minska påverkan på dricksvatten- och avloppssystemen. 1995 konstaterades att det maximala flödet nådde Sorsele tre dygn efter att det nått Ammarnäs (Sorsele kommun, 1996). Maxflöde i Blattnicksele nåddes ca ett dygn efter toppen i Sorsele. Gargnäs ligger inte längs Vindelälven men vid höga flöden trycker älven upp vatten även i Gargån vilket orsakar översvämningsarna även där. Maxflöde vid Gargnäs sker cirka 3 dygn efter Sorsele. Även höga flöden i Gargån, utan påverkan från Vindelälven, kan orsaka översvämningsarna i Gargnäs.

I Gargnäs klarar VA-anläggningarna höga flöden utan större problem. I Blattnicksele klarar de flesta anläggningarna att bibehålla funktionen om vissa åtgärder vidtas. Exempelvis behöver de grävda brunnarna vid vattentäkten stängas för att inte få in förorenat vatten. Detsamma gäller för de grävda brunnarna vid Ammarnäs vattentäkt. I Ammarnäs krävs dock stora åtgärder, exempelvis stängda bräddledningar, extrainsatta pumpar och täckta brunnar för att se till att vatten inte tränger in i avloppssystemet och därigenom orsakar översvämningsarna.

I Sorsele tätort krävs också stora åtgärder vid höga flöden. I tätorten är det kritiskt att kunna fortsätta pumpa spillvatten från bebyggelsen. Tillgången till reservkraft är viktig för att kunna göra detta.

I både Sorsele och Ammarnäs innebär katastrofplanen att avloppsreningsverket bör ställas av så att vattnet leds igenom utan att kapaciteten i reningsverket begränsar flödet. Detta är en skyddsåtgärd för att om möjligt öka kapaciteten att pumpa avloppsvatten från bebyggelsen. Det är också en skyddsåtgärd för själva avloppsverken eftersom skadorna på dessa förväntas bli så stora att fortsatt drift av dem vid höga flöden riskerar att orsaka ett längre avbrott i reningen än att stänga dem tillfälligt.

5. Utveckling av den allmänna VA-anläggningen

Utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen görs till ny bebyggelse eller till områden där befintlig bebyggelse har behov av allmänna vattentjänster. Kommunen har en skyldighet att tillhandahålla vattentjänster om det finns ett behov utifrån människors hälsa och miljön. Detta regleras i lagen om allmänna vattentjänster.

Kravet gäller för bebyggelse i ett större sammanhang. Det handlar enligt rättspraxis och förarbeten till lagstiftningen om där 20–30 hushåll ligger samlat. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för den lagparagraf som reglerar ansvaret att ordna allmänt VA.

Länsstyrelsen kan förelägga kommunen att bygga ut vatten och avlopp till områden som de bedömer har behov. Skyldigheten gäller för både befintlig och planerad bebyggelse som utgör ett större sammanhang. Behovet bedöms till exempel utifrån om det är svårt att anlägga godkända avloppsanläggningar på en viss plats eller om det finns problem med dricksvattenkvaliteten som inte beror på den enskilda brunnen eller reningsanläggningen.

I Sorsele kommun bedöms det inte finnas ett behov av att bygga ut allmänt VA till befintlig bebyggelse. Det finns dock planer på att utöka verksamhetsområdet för ny bebyggelse i Ammarnäs och i Nalovardo. I Ammarnäs kommer verksamhetsområdet att utökas i tre områden där nya fritidshus byggs.

I Nalovardo planeras ny bebyggelse vid skidanläggningen med cirka 100 nya tomter. Exploatören planerar att själva anlägga vatten- och avloppssystem i området, inklusive vattentäkt med vattenskyddsområde. Dialog pågår med kommunen om hur vattenförsörjning och avloppshantering löses på bästa sätt. En VA-utredning har genomförts för området som ska exploateras (AFRY, 2023). En ny brunn har uppförts som visar på god kapacitet, och i rapporten ges förslag på uppförande av ett nytt vattenverk och vilken rening som är lämplig. För spillvatten föreslås befintlig avloppsanläggning att ersättas med en standardiserad färdiglösning som kan byggas ut i etapper. Anläggningen ska vara en markbädd och renat avloppsvatten kommer att infiltreras i marken. Planen är att låta exploatören bekosta och uppföra VA-anläggningarna i enlighet med Sorsele kommuns standard samt att uppföra vattenskyddsområde. Kommunen avser att längre fram utöka sitt VA-verksamhetsområde till att omfatta skidanläggningens VA-anläggningar. Dagvatten förutsätts avledas på markytan och har inte utretts vidare. Området avvattnas mot Storvindeln via en mindre bäck som inte omfattas av miljökvalitetsnormer. Exploatering är så liten att den sannolikt inte har någon märkbar effekt på statusen i Storvindeln.

5.1 VA-investeringar

Kommunens VA-verksamhet finansieras genom att alla som är anslutna till allmänt vatten eller avlopp betalar en avgift som kallas VA-taxa⁴. Kommunen beslutar varje år hur hög VA-taxan ska vara. VA-verksamheten får inte gå med vinst. Avgiften sätts så att den täcker de kostnader som finns i verksamheten. Vattenförsörjningen måste klara livsmedelkrav och för avloppshantering finns miljökrav att förhålla sig till. Detta gör att det finns investeringar som måste göras för att kommunen ska uppfylla de lagkrav som finns och för att ge sina kommuninvånare god service. VA-branschen i Sverige står inför stora utmaningar och ökande krav framöver. Det kommer att leda till höjda VA-taxor i många kommuner för att hantera de ökade kostnaderna.

Allmänt VA är till stora delar lånefinansierat och är därmed även räntekänsligt. Många befintliga anläggningar är gamla och därmed avskrivna, vilket innebär att nya investeringar kommer att höja anläggningsvärdet och generera större avskrivningskostnader. Det är därför viktigt att investeringar och åtgärder i VA-anläggningarna planeras på lång sikt så att de ekonomiska konsekvenserna blir mer förutsägbara.

Prioriterade åtgärder de kommande åren inom VA-verksamheten är:

- Renovering av vattenverket i Gargnäs, inklusive installation av UV-ljus.
- Renovering av avloppsreningsverket i Sorsele, inklusive att förbereda för läkemedelsrening.
- Anläggande av ny avloppsanläggning och pumpstation i Ammarnäs.
- Installera UV-ljus även på vattenverken i Ammarnäs, Sorsele och Blattnicksele.
- Införskaffa nödvattentank.

De fyra förstnämnda åtgärderna önskar VA påbörja under 2025. För att möjliggöra detta krävs utrymme i budget då vissa av åtgärderna är kostsamma. Dessa åtgärder krävs för att en fortsatt god vattenförsörjning och avloppshantering. I arbetet med VA-planen kommer behovet av åtgärder att analyseras vidare och då kan fler åtgärder tillkomma.

---

⁴ Hur VA finansieras regleras i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV). Lagen reglerar tydlig vad VA-taxan ska finansiera och att alla som är anslutna till det allmänna nätet ska vara med och betala VA-avgift.

6. Miljöbedömning

Vattentjänstplaner omfattas av kravet på strategiska miljöbedömningar av planer och program enligt 6 kap i miljöbalken. Det innebär att kommunen ska bedöma om vattentjänstplanen kan innebära betydande miljöpåverkan. Om planen bedöms innebära betydande miljöpåverkan ska en miljökonsekvensbeskrivning tas fram.

Sorseles vattentjänstplan bedöms inte innebära betydande miljöpåverkan.

Miljöbedömningen redovisas i Bilaga 1.

7. Referenser

AFRY. (2023). *Förstudie Nalovardo skidanläggning. Granskningshandling 2023-05-17*. AFRY.

Geodataportalen. (2023). *LstAC Skyfallskartering över Sorsele, 100 års regn och Köpenhamnsregn, 2018*. Länsstyrelsen Västerbotten.

Länsstyrelsen Västerbotten. (2021). *Dricksvattenförsörjning - Regional plan för Västerbottens län*. Umeå: Länsstyrelsen Västerbotten.

Mellifiq. (2021). *Slutrapport Läkemedelsrening Sorsele kommun*. Hägersten: Mellifiq.

Sorsele kommun. (1996). *Katastrofplan höga vattenflöden Vindelälven*. Sorsele kommun: Gatukontoret, Mats Åhman.

Sorsele kommun. (2017). *Verksamhetsplan VA för Sorsele kommun. År 2017-2020. Fastställd av kommunstyrelsen 2017-06-13*. Sorsele: Tekniska verksamheten Sorsele kommun.

Sorsele kommun. (2018). *Översiktsplan - ett livskraftigt Sorsele 2030*. Sorsele: Sorsele kommun.

VISS. (den 14 11 2023). *Vatteninformationssystem Sverige*. Hämtat från Vattenkartan: <https://viss.lansstyrelsen.se/Maps.aspx>